

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

Упродовж останніх років у вітчизняному суспільстві серед науковців, освітян, викладачів є цілковите розуміння необхідності формування педагогічної культури. Адже реалії сьогодення такі, що існує потреба в забезпеченні вищої та загальноосвітньої школи добре підготовленими, професійно компетентними кадрами, які б мали високий рівень освіченості, вихованості та майстерності. Поступово в освіті акцентується увага на розвитку та самореалізації всіх учасників освітнього процесу, у тому числі й майбутніх учителів. Підвищуються вимоги до розвитку кваліфікованого фахівця в державному та світовому контексті.

Проаналізовані праці авторів, які досліджують дану проблему, мають здебільшого практичний і методологічний характер. Найбільш ґрунтовними є наукові пошуки вітчизняних науковців В. Гриньової, А. Морозова, В. Мішеченко, В. Паскар, І. Пальшкової, Т. Сидоренко, С. Чорної, П. Щербаня та ін. [2].

Будучи частиною загальнолюдської культури педагогічна культура втілює в собі духовні цінності освіти і виховання (педагогічні знання, теорії, концепції, накопичений педагогічний досвід, професійні етичні норми) та матеріальні (засоби навчання і виховання), а також способи творчої педагогічної діяльності, що служать соціалізації особистості в конкретних історичних умовах.

Основними складовими педагогічної культури є науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічні здібності, природно-педагогічні людські якості, педагогічна техніка (культура

зовнішнього вигляду, культура мови, культура спілкування, педагогічна етика, педагогічний такт), прагнення до самовдосконалення [1].

Показниками високого рівня сформованості педагогічної культури вчителя початкової школи слід вважати:

- гуманістичну спрямованість особистості педагога;
- психолого-педагогічну компетентність і розвинуте педагогічне мислення;
- освіченість у галузі предмета, що викладає вчитель, і володіння педагогічними технологіями;
- досвід творчої діяльності, вміння обґрунтовувати власну педагогічну діяльність як систему (дидактичну, виховну, методичну);
- культуру професійної поведінки (мови, педагогічного спілкування, зовнішнього вигляду) [1].

Індивідуальна педагогічна культура виявляється в професійній поведінці вчителя. Фахівцю з високим рівнем педагогічної культури властиві теоретичне обґрунтування власної педагогічної позиції, системність педагогічної діяльності, гнучкість і варіативність у прийнятті рішень. Такий педагог має індивідуальний стиль. Він не тільки зберігає і відтворює духовні цінності освіти та виховання, а й сам створює їх у вигляді нових технологій, методик, дидактичних і виховних систем. І навпаки, у вчителя з низьким рівнем професійної культури виявляється невпевненість, нестійкість власної педагогічної позиції, безсистемність, непослідовність, невміння вирішувати педагогічні проблеми [3].

Щоденна педагогічна практика свідчить, що суттєвих результатів у навчально-виховному процесі досягають ті педагоги, які мають високий рівень педагогічної культури, і навпаки – негативні приклади жорстокості, що, на жаль, присутні в практиці, свідчать про її відсутність. Тож педагогічна культура як підґрунтя діяльності вчителя має сприяти не лише вдосконаленню навчально-виховного процесу, а й самовдосконаленню кожного педагога.

Підсумовуючи те, що викладене вище, можна зробити висновок, що формування високого рівня педагогічної культури можливе лише за старанної, цілеспрямованої та систематичної роботи.

Література

1. Дроздова І. П. Навчальний посібник з курсу «Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти» / І. П. Дроздова. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 132 с.
2. Сінельнікова Н. О. Особливості формування педагогічної культури майбутніх учителів початкової школи в умовах євроінтеграції / Н. О. Сінельнікова // Духовність особистості в системі мистецької освіти: зб. пр. наук. шк. д-ра пед. наук, проф. О. М. Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – С. 83–90.
3. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.